

Energi Norges innspill til regjeringsplattform 2021-2025

FNs klimapanelts siste rapport levner ingen tvil: Utslippene må ned, og bruken av fossil energi må ta slutt. Energi Norge har nylig lagt frem Fornybarometeret, som oppsummerer det totale energiforbruket i Norge. Rapporten viser at fornybarandelen i norsk energibruk har økt med kun 0,4 prosentpoeng det siste året. Fortsatt er 50 prosent av norsk energibruk fossil. Skal vi nå utslippsmålene i 2030, må fornybarandelen i norsk energibruk opp til 80 prosent på åtte år. Det vil kreve en formidabel innsats fra alle sektorer, og en tydelig og forutsigbar politikk fra den nye regjeringen. I Europa satses det knallhardt på grønn omstilling gjennom "Fit for 55"-prosessen. Mange av de nye initiativene byr på store industri- og eksportmuligheter for Norge, bl.a. innen havvind, grønt hydrogen, ladeløsninger for både biler og skip, batteriproduksjon og kraftsystemtjenester. Men det forutsetter at vi deltar aktivt i arbeidet sammen med våre europeiske handelspartnere. Den nye regjeringen må vise en tydelig kurs der Norge deltar aktivt i de europeiske prosessene for å sikre norske eksportinteresser og fremtidens grønne arbeidsplasser i hele landet.

Elektrifiseringsstrategi

Elektrifisering er det viktigste enkelttiltaket for å kutte utslipp raskt i Norge. Elektrifisering er også en av de største forretningsmulighetene for Norge i vår tid. Dette er slått fast i henholdsvis [Klimakur 2030](#) og [Grønne elektriske verdikjeder](#)-prosjektet. Norge trenger en elektrifiseringsstrategi 1) med en plan for rask innfasing av utslippsfri teknologi samtidig som man sikrer langsiktig sosial aksept, 2) som bidrar til rask og økonomisk fornuftig utvikling av nett og lading, 3) som legger til rette for at kraftmarkedet kan respondere på økt etterspørsel, 4) og utnytter den mulig største næringsmuligheten for Norge i vår tid. Stortingsmeldingen om verdiskaping fra norske energiresurser la et godt grunnlag for en elektrifiseringsstrategi, men det er en rekke elementer som må konkretiseres for å møte kapasitetsutfordringer i strømmettet og et økende behov for fornybar energi. Avanserte styringssystemer kan bedre kapasiteten i kraftnettet uten at vi trenger å gjøre utbygginger. Det både gir økt kapasitet raskere, og det er billigere enn å bygge ut. Men dagens reguleringer gjør det mer attraktivt for nettselskapene å bygge mer nett, enn å gjennomføre denne type moderniseringer.

Energi Norge vil derfor anbefale den nye regjeringen å:

- Legge frem en elektrifiseringsstrategi som tilrettelegger for lønnsom ny produksjon av fornybar energi, utslippsfri energibruk, et effektivt kraftsystem og grønne, elektriske verdikjeder med eksportmuligheter.
- Sikre at leveransene fra Nakstad-utvalget er egnet for rask implementering, blant annet ved å forankre tiltakene i næringen underveis.
- Sikre rask tilgang på industritomter med betydelig nettilgang ved å la SIVA forskuttere rollen som nettkunde og tomteutvikler og så selge tomtene videre til aktuelle industriaktører.
- Endre nettreguleringene slik at nettselskapenes insentiver til driftseffektiviseringer blir sterkere.
- Støtte nettselskapene i å utvikle digitale informasjonsdelingsløsninger for nettet.

www.energinorge.no

Postboks
7184 Majorstuen, 0307 Oslo

Besøksadresse
Middelthuns gate 27, 0307 Oslo

Telefon
(+47) 23 08 89 00

E-post
post@energinorge.no

- Endre Enova-mandatet slik at kvotepliktige tiltak med kjent teknologi kan støttes.
- Få på plass differansekontrakter for industri i Norge, f.eks. til CCS, hydrogen/ammoniakk i industri og ammoniakk i skipsfart.
- Samarbeide med Fornybarnæringen om en felles eksportsatsning innen kraftsystemoptimalisering og utvikling, bygging og drift av kraftverk i utlandet.

Sikre sosial aksept for utslippskutt både i befolkningen og næringslivet

Bred oppslutning i befolkningen er avgjørende for at vi skal lykkes med en rask klimaomstilling. Da bør ikke omstillingen skape for høye kostnader for de som av ulike grunner ikke greier å bytte til elbil. CO₂-avgiften er i dag på 590 kroner per tonn, og er foreslått økt til 2000 kroner i 2030. Dette er et viktig tiltak for å bidra til klimaomstilling, og det vil gi forutsigbarhet når norske bedrifter skal investere for de neste tiårene. "Forurenser skal betale"-prinsippet må være førende når CO₂-avgiften trappes opp, og tiltaket må ikke vannes ut av redusert veiavgift eller geografisk differensiering, da dette vil redusere effekten betraktelig. Samtidig vil CO₂-avgiften gi økte inntekter til staten som kan brukes til å redusere elavgiften fremfor at husholdningene får økte kostnader. For en gjennomsnittshusholdning som ikke kan bytte ut fossilbil vil CO₂-avgiften utgjøre rundt 2400 kroner i økte årlige kostnader i 2030. En reduksjon i elavgiften til minimumssatsen vil senke de årlige kostnadene med omtrent like mye, rundt 2600 kroner. Den samme husholdningen vil uansett kunne redusere de årlige energikostnadene med 13.000 kroner ved å velge en elektrisk bil. Insentivet til å velge elbil vil altså uansett være der, men de som av ulike grunner ikke kan skifte ut fossilbil vil unngå å bli sittende med svarteper i form av økte energikostnader. Når det gjelder utslippskutt i transportsektoren er næringstransporten en nøkkel. Norge har som mål å halvere utslippene fra transportsektoren innen 2030, og næringstransporten står for to tredeler av utslippene. Et CO₂-fond etter modell av NO_x-fondet er et virkemiddel som kan bidra til raskere introduksjon av ny klimavennlig teknologi i næringstransporten, samtidig som næringslivet kan opprettholde sin konkurranseevne.

Energi Norge vil derfor anbefale den nye regjeringen å:

- Øke CO₂-avgiften gradvis og forutsigbart til 2000 kroner per tonn i 2030.
- Redusere elavgiften til minimumssatsen i Energiskattedirektivet i takt med at CO₂-avgiften økes. Samtidig må prismodellen for fjernvarme revideres.
- Redusere klimautslippene fra næringstransport/tungtransport, blant annet ved å etablere et CO₂-fond for næringstransporten.
- Redusere forskjeller i nettleien gjennom tre hovedgrep:
 - o Sørge for at innmatingstariiffen beholdes av nettselskapet der produksjon er tilknyttet.
 - o Utrede handlingsrommet for differensiering av MVA basert på topografi og befolkningstetthet.
 - o Styrke eksisterende utjevningsordning, både med tanke på beløp og forutsigbarhet.

Sterkere europeisk klimapartnerskap

Et tett klima- og energisamarbeid med våre naboland er den mest kostnadseffektive måten å sørge for både sikker strømforsyning og raskere utslippskutt til lavest mulige kostnad for alle innbyggerne. Norges tilslutning til EØS-avtalen sikrer at vi kan delta både i kraftmarkedet og klimavotesystemet, og avtalen vil fremover sikre investeringer og nye, norske arbeidsplasser innenfor viktige satsningsområder som havvind, batteriproduksjon, hydrogen, ladeinfrastruktur og kraftsystemdrift. Norge kan ikke ha andre tekniske regler enn våre naboland når vi er en del av det samme, integrerte markedet, som også er vårt desidert viktigste eksportmarked. Det er derfor viktig at EØS-relevant regelverk som regulerer energi- og klimasamarbeidet blir raskt innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i Norge. Felles dokumentasjonsstandarder er også viktig i et felles marked, og ordningen med opprinnelsesgarantier er en slik felles standard i Europa. I sin [høringsuttalelse om det nye fornybardirektivet](#) skriver f.eks. Yara at "opprinnelsesgarantier er en vesentlig mekanisme i energimarkedet for næringer som ønsker fornybar energi på en kostnadseffektiv måte". For norsk fornybarnæring og for fornybarkunder, som hydrogen- og batteriprodusenter som ønsker internasjonalt godkjent dokumentasjon på kraftkjøp, er det derfor viktig at man ikke forhastet lager særregler for det norske markedet som gjør norsk opprinnelsesmerking verdiløse for både kjøper og selger.

Når det nå er varslet tilsvarende opprinnelsesmerking for f.eks. for hydrogen som for strøm er derfor viktig at norske myndigheter jobber for å forbedre og videreutvikle ordningen(e) i de pågående EU-prosessene heller enn å ensidig tre ut av dem. Sistnevnte vil både være problematisk for nye, grønne verdikjeder i Norge og, ikke minst, problematisk EØS-rettslig.

Energi Norge vil derfor anbefale den nye regjeringen å:

- Sørge for at *Ren energi*-pakken blir raskt innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i norsk rett, slik at like markedsvilkår sikres for norske aktører i det europeiske markedet.
- Gjennom relevante EØS-fora delta aktivt i EUs pågående regelverksprosess med *Fit for 55*-pakken for å sikre norske aktører adgang til det europeiske markedet på like vilkår som europeiske aktører.
- Igangsette en satsing på havvind i Sørliche Nordsjø II med hybridnett som kan sikre både markedsadgang og lønnsomhet i prosjektene.

Fornybar kraftproduksjon

Vannkraften står for over 90 prosent av norsk kraftproduksjon og er ryggraden i kraftsystemet. Den store, regulerbare vannkraften vil bli et stadig viktigere konkurransefortrinn når ny, uregulerbar kraftproduksjon fases inn i systemet, og i tillegg bidrar reguleringsevnen til å dempe skader fra flom. Dette må vektlegges tydelig i revisjonen av gamle vannkraftkonsesjoner. For nye, grønne industrier er tilgang på kraft til konkurransedyktige priser vesentlig. Vindkraft på land er i dag lønnsomt uten subsidier, og Norge har svært gode vindressurser. Industrien i Norge er derfor tydelig på at konsesjonsbehandlingen for vindkraft må komme i gang igjen. Det bør samtidig innføres en naturressursskatt utenom inntekstutjevningsordningen. Dette vil gi berørte vertskommuner direkte skatteinntekter fra lokale vindparker. Om det skal innføres ytterligere lokale skatter eller produksjonsavgift, må dette gjelde nye prosjekter, og nivået på skatten/avgiften må henge sammen med prosjektenes lønnsomhet. Norske havvindressurser vil på sikt representere et stort bidrag både til å kutte klimagassutslipp og til å utvikle en ny norsk industri med stor verdiskaping. Det er viktig at havvindnæringen blir lønnsom både for samfunnet og investorer, og markedsadgang til Europa er avgjørende for å realisere dette.

Energi Norge vil derfor anbefale den nye regjeringen å:

- Utvikle og styrke vannkraftens fleksibilitet for å bidra til flomdemping og gjøre samfunnet bedre rustet til å ta imot større innslag av uregulerbar vindkraft.
- Gjennomgå skattenivået på (eksisterende) vannkraft for å øke investeringsevnen i oppgraderinger og utvidelser av norsk vannkraftproduksjon.
- Sørge for at konsesjonsprosessene for vindkraft på land kommer i gang igjen.
- Gi berørte vertskommuner direkte skatteinntekter fra lokale vindparker ved å innføre en naturressursskatt utenom inntekstutjevningsordningen.
- Sørge for at norske havvindressurser utvikles på en lønnsom måte ved å gi den tilgang til flere markeder slik at den anvendes der behovet til enhver tid er størst.

Offentlig innkjøpsmakt som motor i den grønne omstillingen

Det offentlige kjøper inn varer og tjenester for om lag 600 milliarder kroner årlig. Regelverket for offentlige anskaffelser er et viktig verktøy for å fremme ulike samfunnshensyn og bidra til at den samlede verdiskapingen i samfunnet økes. En sterkere vektning av klima og miljø vil bidra til å skape et hjemmemarked for grønne produkter, løsninger og tjenester som samtidig ivaretar norsk kompetanse. Dette vil igjen kunne gi bedrifter en plattform for eksport.

Energi Norge vil derfor anbefale den nye regjeringen å:

- Sette tydeligere klima- og miljøkrav i offentlige anskaffelser og sørge for at nullutslipp prioriteres klarere i innkjøpsprosesser.
- Styrke Leverandørutviklingsprogrammet for å sikre at flere i stat og kommune opptrer som krevende kunder og etterspør nye, grønne, innovative løsninger.
- Sikre variasjon i kontraktstørrelser og kontraktsformer slik at flere kan delta.
- Utforme kvalifikasjonskrav i anskaffelser slik at de ivaretar norsk kompetanse og ikke unødig utelukker gründere og nystartede bedrifter.
- Stille krav om at offentlige bestillere vektlegger kvalitet høyt i anskaffelser.
- Legge til rette for at partene kommer frem til felles nasjonale og bransjevise kjøreregler for offentlige anskaffelser, en «Norgesmodell» for et seriøst arbeidsliv hvor krav til HMS er en bærebjelke.